СВОБОДА

SVOBODA

УКРАЇНСЬКИЙ ДНЕВНИК

UKRAINIAN DAILY

УРЯДОВИЙ ОРГАН ЗАПОМОГОВОЇ ОРГАНІЗАЦІЇ УКРАЇНСЬКИЙ НАРОДНИЙ СОЮЗ В ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВАХ АМЕРИКИ.

OFFICIAL ORGAN OF THE UKRAINIAN NATIONAL ASSOCIATION, Inc.

ТРИ ЦЕНТИ. РІК XXXVI. Ч. 210. Джерзи Сіті, Н. Дж., понеділок, 10. вересня, 1928. VOL. XXXVI. No. 210. Jersey City, N. J., Monday, September 10, 1928. THREE CENTS.

НЮДЖЕРСЬКА ФЕДЕРАЦІЯ ПРАЦІ ЗА СМИТОМ

ОГАЙСЬКІ МЕТОДИСТИ ЗА ГУВЕРОМ ЯК ЗА „СУХИМ".

АТЛЕНТИК СИТІ, Ню Джерзі, 7. вересня. — Конвенція Федерації Праці стейту Ню Джерзі ухвалила нині значною більшостю голосів резолюцію за попиранням кандидатури Ал. Смита.

Над резолюцією розвелася була широка дискусія, в якій противники резолюції заявили, що Федерація Праці стейту Ню Джерзі повинна йти за приміром краєвої Федерації Праці, якої головний уряд постановив на своїм засіданню не заявлятися за ніяким кандидатом.

Підчас дискусії виринало теж питанне релігійне. Порушили його самі демократи, кажучи, що проти Смита виступають не за його погляди політичні, а за його релігійну приналежність. Коли бесідники згадували релігійно нетерпимих людий, саля загула свистами й окриками.

Резолюція за Смитом називає губернатора чоовіком з народа, який усе стояв за робітниками.

СПРИНГФІЛД, Огайо, 7. вересня. — Тут відбулася стейтова конференція методиської епископальної церкви, цікава тим, що на ній порушувано теж справу політики та сьогорічних виборів.

По короткій дебаті конференція постановила заявитися одноголосно за попертем кандидатури републиканського кандидата Герберта Гувера, бо він є прихильником прогибіції. Резолюція не тільки заявляється за Гувером, але й виступає проти кандидатури Смита як проти „мокрого".

ДЕМОКРАТИ ЗІБРАЛИ НА ВИБОРИ БЛИЗЬКО ПІВ МІЛЮНА ДОЛЯРІВ.

БОГАТО ВЕЛИКИХ ЖЕРТВОДАВЦІВ НА ЛІСТІ.

ВАШИНГТОН, 7. вересня. — Демократичний виборчий комітет подав до публичного відома звіт з пожертвовань на ціли виборчої кампанії сеї партії в місяцю серпни. Зі звіту виходить, що комітет зібрав в тому місяци 455,797 долярів.

Найбільші жертви виносять там 50,000 долярів. Є таких жертводавців 4.

Зі зібракої суми видано вже більшу частину, так що в касі партії остає тепер 220,000 долярів.

ЗАГАДОЧНЕ ВБИЙСТВО 6-ЛІТНОГО ХЛОПЦЯ.

НЮ ЙОРК, 7. вересня. — Міська поліція має нелегке завдання розвязати загадку смерти 6-літного хлопця Сальватора Сантомаркс, сина італійського торговця овочами. Тіло сього хлопця найдено на подвірю одного дому італійських імігрантів на Коні Айленді.

Про факти, ведучі до смерти, розповідає 20-літний італійський імігрант Люіджі Панарельо таке: Який рік тому назад він оженився з Фенсі Сантомарко, сестрою вбитого тепер Сальватора, коли їй було всього 14 літ. Скоро по шлюбі дівчина втекла до батьків, кажучи, що її муж жорстокий. Муж старався її наклонити вернути домів, але се не помагало. Тоді він постановив украсти її брата та передержати його в себе так довго, поки родичі не відошлють йому назад жінки. До переведення наміру він добув собі трох спільників, які постановили зажадати від батька хлопця 600 долярів, які всі чотири мали відтак поділити між собою.

Хлопця справді зваблено з улиці до дому Панареля в день праці. Панарельо прийшов домів пізно вечером та пішов спати, не питаючи за хлопця. Ранецько його розбудив один з його заговірників та сказав йому, що два другі заговірники вбили хлопця. Його повели на подвіря, де йому й показали виставючі зпід купи каміння ноги хлопця. Панарельо пішов на поліцію та привів детективів. Та тепер поліція його вважає за головного винуватця, а його спільників задержує тільки як свідків, бо вони доказали, що вони робили в критичні дні.

ФОРД ЗА ГУВЕРОМ.

КУЛИДЖ ВІДАЙ БУДЕ ПРОМОВЛЯТИ ЗА ГУВЕРОМ.

ДІТРОЙТ, Мишиген, 7. вересня. — Автомобілевий фабрикант Генрі Форд заявився в розмові з ґазетярами за кандидатурою Герберта Гувера, якого він назвав „провідником свого віку".

Представники виборчого комітету Гувера переговорюють з президентом Кулиджом у справі виступів Кулиджа за Гувера. Комітет хоче, аби Кулидж виступив з промовою підчас виборчої кампанії. Кулидж уже має схилятися до сеї думки.

СМИТ ЗВЕРТАЄТЬСЯ З ЖЕЛАННЯМИ ДО ЖИДІВ ТА ГОВОРИТЬ ПРО РОЗДІЛ ДЕРЖАВИ Й ЦЕРКВИ.

ОЛБАНІ, Н. Й., 7. вересня. — Губернатор Алберт Смит видав з приводу жидівських свят бажання Жидам Нового Року. В своїм желанню підносить він потребу терпимости всіх вір супроти себе та зазначує, що випливом сеї засади є розділ держави від церкви, яка й стала основною засадою американського політичного устрою.

БОРОТЬБА МІЖ МАРИНАРАМИ И НІКАРАГВАНЦЯМИ ВЕДЕТЬСЯ ДАЛІ.

МАНАҐВА, 7. вересня. — Відділ американських марнинарів під проводом капітана Едсе зіткнувся в неділю над рікою Коко з відділом повстанців та звів з ним легку битву. Американці розігнали повстанців.

ЗАЛИШАТЬ ПАРИЖ ВРАЗІ РЕВОЛЮЦІЇ.

ПАРИЖ, 6. вересня. — Мешканці Парижа не мало счудувалися, коли прочитали в часописях вислід наради ґенералів в справі оборони Парижа на случай, колиб у місті вибухла революція. Ото ухвалено, що в місті залишилася би тільки мала залога для оборони дому президента і міністерств, а решту війська вицофаноб до Верзалю. Там переведено би скріплення сил і атаку на зревольтований Париж.

ПОДАТКОВІ УРЯДНИКИ ПРОВОКУЮТЬ І СТРІЛЯЮТЬ СЕЛЯН.

Румунська газета „Діміняца" пише, що помимо того, що в південній частині Бесарабії панує голод і селяне находяться в страшних злиднях, то румунський уряд не то що не зробив ніяких заходів, щоби помогти потерпівшим селянам, але навпаки, посилає цілу зграю податкових урядників і жандармів, які в брутальний спосіб здирають шкіру з бідних селян. В бесарабському селі Разені прийшло до крівавої сутички між цими фіскальними агентами та голодуючим населенням. Селяне, огірчені тим, що забирають їм за податок послідню худобину, зібралися в гурт і не допускали податкових урядовців до своїх хат. Ці останні повитягали револьвери, стріляли до селян і богатьох з них тяжко поранили. Ця брутальність викликала велике обурення серед бесарабського селянства.

БЕЗРОБІТТЯ В НАФТОВОМУ БАСЕЙНІ.

Здавалося, що безробіття в нафтовому промислі на Підкарпатті скінчиться кількома тисячами зредукованих робітників і урядовців нафтових фірм. Тимчасом ситуація значно погіршилася й нафтові підприємства нанову почали редукувати робітничий матеріял. Робітництво й урядовці протестують на вічах проти нових редукцій, загрожуючих їм голодовою смертю.

БЛЬОНДИНКИ ВИМИРАЮТЬ

На міжнароднім конґресі евгеніки, що відбувся цими днями в Лондоні, ствердили цікавий факт: щораз менше родиться в світі бльондинок. Статистика каже, що на 100 дівчат-немовлят припадає лише 5 білявок і 5 рудих.

ТРАГЕДІЯ БЕЗРОБІТНОГО.

З Гірничої Діброви повідомляють: На залізничому шляху поміж Бендзіном та Домбровою машиніст поїзду, що їхав у сторону Домброви, завважив двох людей, що лежали поперек залізничого шляху. З трудом припинив поїзд, після чого виявилося, що на шляху лежав безробітний Томала з Бендзіна разом з своїм десятилітнім сином. Томала, що від довшого часу не мав роботи, рішив позбавити життя себе й дитини. Для цього покався на шинах, пригнітаючи сина тягаром свого тіла.

СТУДІЮМ РУТЕНУМ.

Не бажаючи вволити домаганням української суспільности в справі оснування українського університету у Львові, польський уряд бажає на свій лад полагодити цю справу. Вже раніше виступив він з думкою заснування студії при краківському університеті, котра не булаби самостійна й обнималаб лиш деякі катедри. Українська суспільність на це не погодилась. Наслідком цього однозгідного спротиву польський уряд обмежився свого часу тільки до пертрактацій з деякими українськими університетськими професорами, думаючи, що при їх помочі вдасться щось зробити. В акції тій висунувся тоді проф. Смаль-Стоцький. Він свою роботу робить і все таки реалізує підступно акцію заснования згаданого студіюм рутенум. Що року покликують когось з українських професорів і дають йому катедру. Так дістав катедру поет Богдан Лепкий, по нім проф. Зілинський, Панейко й инші. Тепер довідуємося, що на краківському університеті габілітувалися проф. др. С. Томашівський та др. Кубійович. Цим способом хоче польський уряд поставити українську суспільність перед доконаним фактом, що студія вже існує й примусити відректися від університету у Львові.

ЗАМКНЕННЯ НОВИХ ПРОСВІТ НА ВОЛИНІ.

На Волині знова позачинювано цілий ряд Просвіт. В часі від 4—10 липня староство Кремянеччини перевело ревізію діяльности слідуючих читалень Просвіти: у Вишнівці, Почаєві, Вижгородку, Рахманові, Савчинцях, Комнатці, Корові, Попівцях, Бодаках, Лозах, Краснолуці, Грабовій і Ланівцях. В кожній читальні опечатано книги й всі касові акти з приводу нібито непорядку касових книг і браку надзору. Але разом з тим стримано видання дозволів на вистави, всякого рода збірки, на Загальні Збори в читальнях. Є це продовження замаху польської адміністрації на просвітне життя Волині.

ЩЕ ОДНО КРІВАВЕ ВЕСІЛЛЯ

У Хлопівці (Копичинці) прийшло до крівавої бійки між двома родинами на весіллю. Виходила замуж донька господаря Лабатого, до якої давно залицявся Василь Зіна. Зіна з братом і двома побратимами взяли рушницю, ножі та ковальський молот і напали на весільних гостей. У бійці Зіна стрілив і влучив Лабатого, що бореться зі смертю.

НЕРВОВИЙ ГЛЯДАЧ І АКРОБАТ.

З Соснівця повідомляють: На інавгураційній виставі цирку Станевскіх, підчас попису одного з акробатів на колесі, якийсь переляканий глядач почав кричати й... співати жидівські куплети. Акробат, цонервований криком, упав на землю з кількаметрової висоти, в наслідок чого сильно потовкся. Зденервованим глядачем зайнялася поліція.

ПІСЛЯ КОНГРЕСУ СПІВАКІВ У ВІДНІ.

Німецькі співаки після закінчення зїзду у Відні розбрилися по цілій Австрії для влаштування місцевих свят по таких містах, як Інсбрук, Сальцбурґ, Кляґенфурт, Лінц і ін. В самому Інсбруку задержалось 20,000 співаків, так, що кожний третий мешканець, це гість — співак. (Інсбрук має 30,000 мешканців). В цілій Австрії пробуває ще тепер біля 60,000 учасників конґресу. З того 40,000 задумує лишитись до 1. серпня, а велике число ще довше. Щасливий народ і щасливі співаки!

МУЩИНА ЖІНКОЮ.

Одна жінка вбила в Парижі свого мужа двома револьверовими стрілами в ночі за те, що він по пяному хотів бити свою дитину. Юстин Ґрап робив це не перший раз, бо часто запивався. Жінка сама передала себе в руки поліції. При нагоді цього вбивства виявилося, що Ґрап 10 літ жив у Парижі переодягнений за дівчину і працював у крамниці з образами, між дівчатами, які не підозрівали, що мають до діла з мущиною. Ґрап зробив це як воєнний дезертир, коли втік зі шпиталя. Він засвоїв собі чужі папери, на жіноче прізвище, а вигляд мав трохи жіночий. Так працював він аж до 1925 р., коли прийшла амнестія для всіх бувших воєнних дезертирів. Тоді він оженився.

2000 РОКОВИНИ НАРОДИН ВЕРҐІЛІЯ.

У звязку з припадаючими в 1930 році 2000 роковинами уродин великого римського поета Публія Верґілія Марона, готується велика пропамятна книга, в якій приймуть участь письменники усіх націй світа. Без сумніву приймуть у ній участь українські письменники, хоч би тому, що перелицьована Котляревським Верґіліева „Енеїда" стала угольним каменем відродженої української літератури.

З РОДИННИХ ТРАГЕДИЙ.

В Лодзі задушила свойого мужа-робітника жінка, котра не в силі була вже терпіти його авантур, які він, вертаючись зі шинку, постійно виробляв. Доведена до трагічного кроку, нещасна жінка віддалася в руки поліції.

СМЕРТЬ ВІД УКУШЕННЯ МУХИ.

На днях трапився в Німеччині характеристичний випадок. Вжалений мухою в ногу один купець умер після кількох днів серед обявів закаження крови. Лікарі були безрадні.

АВТОБУСОВА КАТАСТРОФА.

З Мадрасу в східних Індіях повідомляють, що під Тріхінополі, під Мадрасом, на перехрестю залізничого шляху й гостинця, надїзджаючий паровик зударився з автобусом, переповненим подорожніми. В результаті згинуло 10 осіб, решта подорожніх віднесла тяжкі рани.

НЕ ТРЕБА ЛІҐИ НАЦІЙ, КОЛИ НЕМА РОЗОРУЖЕННЯ

ТАКОЇ ДУМКИ НІМЕЦЬКИЙ КАНЦЛЕР МИЛЛЕР. ЗАКИДУЄ ЛІДЗІ ЗАНЕДБАННЄ КВЕСТІЇ НАЦІОНАЛЬНИХ МЕНШОСТЕЙ. ДОМАГАЄТЬСЯ ЗАГАЛЬНОГО РОЗОРУЖЕННЯ.

ЖЕНЕВА, 7. вересня. — Німецький канцлер Миллер взяв перший раз участь в нарадах Збору Ліґи Націй і виголосив свою першу промову, яку принято на загал додатно. Головно оплескувано ту частину промови, де Миллер говорить про те, що теперішня пора надається найкраще до загального мира, бо ще такого догідного моменту не було в цілій історії людства. Миллер застерігається одначе перед тим, щоби тільки одна Німеччина і ті держави, що програли війну, були обезоруженими, а другі, щоби могли збројтися. Таке положення не доведе до ціли. Загальне розоружения має бути головним завданнем Ліґи, бо нема розоруження, нема місця для Ліґи.

Канцлер Миллер звернув увагу Ліґи на другу дуже важну европейську квестію, себто на важке положення національних меншостей, бо й се належить до Ліґи, а вона переходить над цею проблемою мовчки.

КАНАДА НЕ БОЇТЬСЯ ВІЙНИ.

ДОВГА НА 3,000 МИЛЬ КАНАДІЙСЬКО-АМЕРИКАНСЬКА ГРАНИЦЯ БЕЗ ОХОРОНИ. ПУБЛИЧНИЙ ГРІШ ІДЕ НА ПРОДУКЦІЮ, А НЕ НА ЗБРОЄННЯ.

ЖЕНЕВА, 7. вересня. — Канадійський премієр Кінґ говорив на Лідзі з нагоди противоєнного договору Келоґа про канадійсько-американські відносини. Він твердив, що вже від сотки літ ті відносини мирні. Істнує Спільна Міжнародна Комісія, яка полагоджує всі конфлікти і як Канада так і Злучені Держави узнають рацію, а не силу. Канада не журиться при укладанню буджету видатками на щораз то більше зброєння. Зате зуживає уряд одержаний від народа гріш на поширення промислу й інші продуктивні ціли.

МОРСЬКИЙ ДОГОВІР ДРАТУЄ АМЕРИКУ.

ВАШИНҐТОН БУДЕ ПИТАТИ АНҐЛІЮ ПРО ТАЙНИ МОРСЬКОГО ФРАНЦУСЬКО-АНҐЛІЙСЬКОГО ДОГОВОРУ.

ПАРИЖ, 7. вересня. — В Парижі вже знають про те, що вашинґтонський уряд незадоволений з англійсько-французького морського договору і думає звернутися до Анґлії з нотою та жадати вияснень. З французького боку заявляють, що цей договір має тільки на цілі припинити перепони в зброєнню Анґлії і Франції. Разом з тим Французи критикують морський договір, що його заключено у Вашинґтоні, бо цей договір дає перевагу на морі Злученим Державам.

ТУРЕЧЧИНА ПІДПИСУЄ ПАКТ КЕЛОГА.

АНҐОРА, 7. вересня. — Турецький уряд рішив підписати противоєнний договір Келоґа. Зате преса задивляється на силу того договору скептично. Перекокані, що цей договір поліпшить тільки положення Німеччини.

ПРОТИ ІСПИТІВ.

УЧЕНИКИ НЕ ЧИТАЮТЬ АВТОРІВ НІ ІСТОРІЇ, А ТІЛЬКИ ЗШИТКИ З ПИТАННЯМИ І ВІДПОВІДЯМИ.

ЛОНДОН, 7. вересня. — Др. Кирило Норвуд, директор одної з найкраще поставлених шкіл в Анґлії, виголосив в Бритійськім Інституті для Попирання Науки виклад про шкільні іспити. Др. Норвуд піддав іспити як найострішій критиці і заявив прямо, що вони стали посміховищем в вихованню і науці. Більша часть учеників не читає тепер драм, повістей чи навіть історії, а тільки кує на память збір відповідних питань і відповідей, щоби в той спосіб пройти лекше іспит, а по іспиті забути про ті всі імена і дати, що їх вивчено з зшитка питань.

ГЮЗ І МІЖНАРОДНИЙ СУД.

ТЕПЕР ПРИЙМАЄ МІСЦЕ СУДДІ, А В 1921 РОЦІ НЕ ДОПУСКАВ ДО УЧАСТИ АМЕРИКИ В МІЖНАРОДНІМ СУДІ.

БЕРЛІН, 7. вересня. — З нагоди номинації Гюза на члена Міжнародного Суду в Газі, пригадує европейська преса часи з 1921 року, коли то Гюз був секретарем стейту і не хотів навіть доручити запитів Ліґи, звернених до групи Американців з просьбою дати кандидатів на членів Міжнародного Суду в Газі. Гюз заявився проти цего, щоби Злучені Держави висилали тамтуди свого представника. Часи одначе змінилися; тепер сам Гюз стає суддею.

ВТІК З ЧОРТІВСЬКИХ ОСТРОВІВ.

ПАРИЖ, 7. вересня. — Доносять, що др. Пієр Буграт, котрий утік недавно тому з карного заведення в Французькій Ґуяні, мав вирятуватися і находиться тепер на території голяндської Ґуяни. Є це рідкий випадок. Кождого року втікають тисячі засуджених на повільну смерть, що відбувають кару в тій кольонії смерти, але всі вони гинуть, або їх ловлять і завертають у тюрму.

ВЕРЕСЕНЬ — МІСЯЦЬ СИРОТИНЦЯ-ЗАХИСТУ У. Н. СОЮЗА.

"SVOBODA" (LIBERTY)
FOUNDED 1893
Ukrainian newspaper published daily except Sundays and holidays at 83 Grand Street, Jersey City, N. J.
Owned by the Ukrainian National Association, Inc.
Edited by Editorial Committee.
Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N. J. on March 6, 1911, under the Act of March 3, 1879.
Acceptance for mailing at special rate of postage provided for in Section 1103 of the Act of October 3, 1917, authorized July 31, 1918.

SUBSCRIPTION RATES: Three cents a copy.		ПЕРЕДПЛАТА: Поодинока число три центи.	
One year	$ 7.00	На рік	$ 7.00
Six months	$ 3.75	На пів року	$ 3.75
Three months	$ 2.00	На три місяці	$ 2.00
Foreign and Jersey City Rates:		В Джерзи Сіти і Загряниці:	
One year	$10.00	На рік	$10.00
Six months	$ 5.00	На пів року	$ 5.00
Three months	$ 2.75	На три місяці	$ 2.75

За оголошення редакція не відповідає.
З Канади належить висилати гроші лише на т. зв. Foreign Money Order.
За кожду зміну адреси платиться 10 центів.
Телефон „Свободи": 498 Montgomery. Тел. У Н. Союза: 1838 Montgomery.
Адреса: "SVOBODA", P. O. BOX 346, JERSEY CITY, N. J.

НОВА АНТАНТА

Доносять по радіо з корабля Левайятана на океані, що секретар стейту Келоґ в знаменитім гуморі, що врадуваний успіхом і тим приняттям, якого дізнав в Европі, куди їздив зі своїм договором проти війни. Так отже Келоґ тішиться. А знова Европа зажурена і заінтригована тайним морським договором, який заключила Франція з Англією саме перед тим, заки дала свою згоду на пакт Келоґа і заки зробила Келоґови параду. В самій Англії повели тепер лїберали остру кампанію проти метод давної секретної дипльоматії і проти давних передвоєнних секретних договорів, що то довели до світової катастрофи. Бо виходить, що між Англією й Францією заключено тайний морський договір. Не стало „Сердечної Антанти", заключено „Нову Антанту". Ніхто не знає таємних клявзуль нової антанти і те вже дає багато до думання і є пострахом для всіх думаючих і відповідальних державних мужів, бо саме такі таємні клявзулі були головною причиною світового конфлікту з 1914 року. А що Франція чується тепер певніщою, це видно найкраще по тім, як приняли в Парижі німецького міністра закордонних справ Штреземана. Не тільки Поанкаре, але і Бріян не дали йому ніякої надії на евакуацію Надренії, хоч така евакуація повинна йти в парі з льокарненським духом. Штреземан відїхав навіть з Парижа скорше о 24 годин як було пляновано, бо не міг навіть нічого довідатися про характер морського договору Франції з Англією. Зате англійська преса не закриває, що це заключено між Францією й Англією новий таємний союз, що Англія зрезиґнувала зі своєї супремації на мори, а за те буде мати за собою Францію, найсильнїщого союзника на суші. Через те Англія дала згоду на участь ірляндських гусарів у французьких маневрах в Надренії, хоч знала, що такі маневри вражають як найболючіше національну честь Німців. Заключаючи новий союз з Францією, Англія осмішила всі мирові змагання Европи і всяку надію поневолених і покривджених версальським договором і рішеннями Ради Амбасадорів на зміну, бо саме Франція опирає на тих договорах своє провідне становище в Европі. Супроти наразі такої Нової Антанти Европа не зближається отже до миру, а тільки до нової війни, до нових таємних концактів, заздрісти і тої нервової атмосфери, які приготовили ту світову різню, що почалася в 1914 році. Одна надія, що англійські лїберали та англійська Партія Праці завдадуть тим концактам удар, на що дїло заноситься. В противному разі договір Келоґа не тільки що не буде мати ніякого, навіть морального значіння, а буде тільки глумом супроти таємних договорів між Францією й Англією, супроти повстання Нової Антанти, яка прецінь буде мусіла довести до нового напруження і нової війни в Европі.

УКРАЇНСЬКА ГУМОРИСТИКА.

В українській літературі є те неґативне явище, що вона не має й досі добрих гумористичних творів. Про українську націю говорять, як про націю, що має гарний і тонкий народний гумор, та мимо цього ми не можемо пишатися своєю гумористичною літературою. Поза Стороженком, Руданським та Глібовим і ще кількома меншими авторами, українська література не знає инших імен. Не має вона таких письменників-гумористів, щоб могли хоч трохи наблизитися до Марк Твена, Джером-Джерома, або до російського сатирика Щедрина.

Те, що дали гарного в гумористичній літературі инші письменники, що були Українцями по походженню, належить до тої літератури, якою мовою вони писали. Це Гоголь, Аверченко та инші. Замісць солідної сатири-гумору в українській літературі подибується досить багато ріжних „сміховинок", в яких сміх викликається грою слів, перекрученням „по смішному" певного слова і т. д. Міжтим, як у справжнім гуморі слова лише повинні допомагати змальованню комічної ситуації, в яку попадають діеві особи. Отож в правдивому гуморі комічною повинна бути ситуація, а не виключно „смішні" слова. Лише ситуація залишається зрозумілою на завжди для всіх верств свого рідного читача й для чужинця. Міжтим, як слова є явище скоропереходяче. Те слово, що сьогодня здавалося смішним, назавтра вже губить свій комізм і являється звичайним словом, що найменшої усмішки не викличе, або й навіть стане незрозумілим для читача иншої епохи.

В справжнім гумористичнім творі комізм мусить полягати не у вислові, а в дії, а найголовніше: в її розвязці. Динаміка дії повинна натрапляти на несподіваність, ускладнення й дивувати своїм ефектним комічним, часто занадто простим розвязанням. Тому то такі твори, як Гоголівські „Ревізор", „Мертві Души", чи Молієрові „Тартюф", „Міщанин шляхтич", „Лікар з примусу" чи більшість творів Марк Твена читаються з незмінним захопленням, що викликають сміх у всіх народів, незалежно від епохи. Лише такі твори займають відповідне місце в пантеоні національної та світової літератури. Лише вони заслугують на назву цінних творів, що збогачують літературу певного народу.

Ми, Українці, покищо маємо занадто мало гумористичних творів, якіб відповідали зазначеним вимогам. Кількість їх стоїть в дивному противенстві до багатого українського народнього гумору, який саме й має в себе за комізм не стільки слова чи окремі вирази, як комічну ситуацію дієвої особи.

Під тяжкою лапою московського самодержця на Великій Україні, де обективні умови життя українського населення найбільше сприяли розвиткові гумору, замісць творення відповідної гумористичної літератури, появлялися ріжні фальсифікати народнього гумору, що у виданнях Ситіна чи Губанова під назвиськами ріжних „Мішок реготу", „Торба сміху" і т. д. засмічували український народний гумор. Замісць народнього, чистого, прекрасного гумору, ми видавництва викидали сотки тисяч примірників „народної" макулятури, що лише обпльовувала український гумор, роблючи з нього „сміховинки дурного хахла" чи „Малороса".

Нарешті настали часи, коли здається, українська література може розвиватися; настали часи, коли почали плодитися українські молоді письменники, як гриби після дощу. Звичайно, що між ними найшлися й гумористи. Покищо перше місце серед них займає не лише на Україні, але й у всьому Радянському Союзі Остап Вишня. Його гумористичні фейлетони читає вся бувша Росія в перекладах з української на ріжні мови. Остап Вишня в останніх часах став найпопулярнішим і найбільше читаним письменником. Видані Державним Видавництвом збірки його гумористичних фейлетонів розходяться десятками тисяч примірників. Молоді письменники, що хочуть стати письменниками-гумористами, стараються наслідувати Остапа Вишню, творючи своєрідну „Вишніаду".

Велика популярність ставить певні умови. Отже й до Остапа Вишні треба поставити умови, щоби його гуморески дійсно відповідали вимогам гумористичного твору. На жаль, цього про них сказати не можна. Поруч з такими прекрасними художніми творами, як „Косовиці", „Жнива", „Темна нічка-петрівочка", „Ярмарок" та много инших стоять твори, що не видержують жадної критики ні з художньої сторони, ні зі сторони основних вимог гумористичного твору, бо Остап Вишня рідко коли дає комізм ситуації, переносячи всю вагу свого гумору на певні вислови. Ліпші з художньої сторони його гуморески, присвячені селови. Видно, що це рідна стихія для автора.

Доводиться констатувати, що не дивлячись на величезну популярність у читачів Остапа Вишні, він не підніс української гумористичної літератури на відповідну височінь і, очевидно, їй ще довго доведеться чекати того, що поставить її на відповідне місце в національній та світовій літературі. Матеріял і підстави для появи справжнього українського гумориста є, вони находяться в природнім гуморі українського народу. Остап Вишня та инші молоді гумористи лише творять ґрунт для появи справжнього артистагумориста.

ЛЕМКІВЩИНА

З культурного і громадського життя в осередку Лемківщини. — Будова Народнього Дому в Сяноці та його призначення. — Кружок Р. Ш. — Сяніцька ґімназія. — Українська і москвофільська середньошкільна молодь.

Над срібнолентим Сяном сталася вельми важна подія. Виділ Т-ва „Український Народний Дім" у Сяноці купив при кінці червня ц. р. у місті велику площу у прекраснім положенні. На ній має стануть Український Народний Дім, а в нім буде приміщена **промислова школа** враз із бурсою для учеників цеї школи та робітнями, велика саля на театральні вистави і збори та кілька бічних кімнат, у яких певно знайдуть приміщення тутешні наші товариства. Коли спряжуться до спільної творчої праці всі Лемки без огляду на стан тут у краю та в Америці, коли засвідчать ділом, грошевими жертвами, що розуміють цїль, яку криє в собі ідея будови Українського Народнього Дому у Сяноці, останним закутку москвофільської темноти і деморалізації, то в короткім часі може стануть у столиці Лемківщини — Сяноці не лише стилем гарний, але й незвичайно пожиточний, а ще більше потрібний з національних оглядів терен української культури. Він буде народньою кріпостю на заході, буде зорею, якої сяйво буде цілувати склони „Бескида зеленого, в три ряди саджeного". Стане він близько тої гори, на якій у давну світлу минувшину стеріг західних меж української землі сильно укріплений замок князя Володаря, де стояв княжий терем, де пишалася палата перемиського епископа, де стояла замкова церква. Нині всі ті свідки славної минувшини сяніцької землі не істнують, зате будуємо величавий монумент будучини. На західних окраїнах нашої землі стане будівля, що своєю красою, оріґінальністю свого призначення і значінням випередить всі подібні будови на нашій землі. Про вірне сповнення тих вимог подбає Виділ „Укр. Народнього Дому", якому проводить меткий ініціятор ідеї — о. кан. Константинович. Усім Лемкам у краю і за границею слід знати, що на куплено площі під Український Народний Дім у Сяноці затягнено 1000 долярів позички, яка до трох місяців мусить бути сплачена. Треба сейчас устроїти збірки та прислати гроші на цю цїль. Як нас інформують, треба звертатися з письмами і грошевими посилками по адресі: Лемківське Товариство „Український Народний Дім" у Сяноці.

Не менше живу та богату в додатні висліди діяльність розвиває Кружок „Рідної Школи" у Сяноці. Богато труду посвячують йому голова проф. Володимир Чайківський та незаступимий секретар о. Степан Венгринович. Їх вірними товаришами праці та ревними прихильниками „Рідної Школи" є адв. др. Жук у Буківську та адв. др. Юліян Налисник у Кросні. Дуже вміло дібрана дїточа бібліотека, дїточі забави, получені з кіновиставою, прогульки, у яких бере участь коло 40 українських дітей, заснована Кружка „Рідної Школи" та **приватної української** школи у Завадці Риман, на прісілку Абрамова, поважні збірки на коляду і писанку, придбання інвентаря, корисний стан фінансів кружка — це безперечні заслуги управи сяніцького Кружка. Одного требаб цьому Кружкови побажати, а саме, щоби зміг приступити до заснування української бурси та щоби вирвав нашу молодь зпід впливу москвофілів, які виховують її на яничарів.

У сяніцькій ґімназії є на 501 всіх учеників — 96 „Русинів", з того яких 70 Українців, а решта припадає на москвофілів. На 132 учениці припадає е 22 „Русинки", з того 12 Українок, решта причислює себе то до „малоруського" то до „великоруського" племени. Наші ученики становлять отже 1 пяту часть, а учениці 1 шесту часть загального числа учеників (-ць). Це значний відсоток. Жалко, але треба ствердити, що наша інтелігенція та й взагалі свідоме громадянство зовсім не дбає про те, щоби що року доставити свіжого контінґенту учеників (-ць) тутешним середним школам. Коли дальше будемо такими недбалими, то за кілька літ зовсім не буде української молоді у тутешніх середних школах.

З уваги мабуть на значне число української молоді у тутешній ґімназії видала львівська кураторія на початку минувшого шкільного року зарядження, щоб українську мову впровадити як обовязковий предмет навчання для всеї молоді, без огляду на народність, з тим, що до якого означеного кураторією речення могли родичі дитини заявити дирекції, що не бажають собі примусового навчання їх дитини української мови. Директор ґімназії Цебуля вправді приняв до відома це зарядження кураторії, але щойно з початком 2. півроку під натиском кураторів подав його до відома молоді, визначуючи реченець, в якім родичі могли складати свої спротиви. Коли до означеного реченця дуже мало родичів заявило, що не хотять своїх дітей вчити української мови, директор на власну руку, всупереч зарядженню кураторії, продовжив реченець для зголошення таких спротивів. Тоді певно розведено агітацію і число охочих вчитися української мови значно зменшилося.

Москвофільська молодь не має ніякої ідеї. Як ученики, так учениці москвофіли сепаруються у школах від нашої молоді, а **між собою** говорять в школі — **по польськи**. Яблоко нікоди не покотиться далеко від яблуні. Які батьки, такі діти! А батьки звикли лизати лише всякій владі.

(„Діло"). Сяніцький.

В. Кедровський.

1917 РІК.

Передрук заборонений. — Всі права застережено 1927 р.

(202)

Через декілька днів звільнили зпід арешту М. Полоза і Б. Зарудного. Останний зараз же по виході на волю взявся за рушницю й до залишення Києва Ц. Радою бився проти большевиків на вулицях, як звичайний жовнір.

Ми чули, що з них взяли якісь підписки, а які саме, нам не відомо було. Пізніше мені оповів Чернявський (член Ген. Комітету), який був поручителем за М. Полоза перед комісією Центр. Ради, що від М. Полоза відібрано Б. Мартосом підписку в тім, що він нікому не скаже й слова про те, що бачив, сидячи в арешті. При тім Б. Мартос зазначив, що цілком не (до речі сказати, одинокe) зобовязання не буде додержане М. Полозом і він комусь проговориться, то тоді без розговору буде розстріляний разом з своїм поручителем, А. Чернявським, який тоді не знав, що саме Полоз не має права розказувати.

* * *

Одночасно й наше становище попсувалося. Нас переведено в помешкання артистичного клюбу (Миколаївська вул.), спершу одні, двоє, щоби ми далі не були свідками того, що так і не припинилось при „штабі". Тут ми себе почували спокійніше, та й помешкання було на другому поверсі, світле, гарне. Було в ньому піяніно та білярдні столи, на яких ми й забавлялись, щоби скоротити довгий, нудний час.

Тут Г. Михайліченко в першу-ж ніч теж знайшов вихід, невідомий для нашої варти, потрібний нам на випадок втечі. Це був вихід через вікно одної сумежної кімнати на „чорні сходи", котрими Т. Михайліченко, нікого не стрінувши, пройшов у двір, а звідти на вулицю, де, поґулявши з пів години, вернувся назад. Крім того одна з кімнат мала двері в приватне помешкання якоїсь родини, з котрою ми швидко увійшли в переговори, одімкнувши двері. Від неї ми одержували інформації про новини дня.

Треба також сказати про другу більше важну зміну в нашому становищу, а саме про те, що ми були поставлені під охорону Катеринославського Вільного Козацтва. Це до певної міри охоронювало нас від ексцесів, яких можна було сподіватися від Київського Вільного Козацтва (як ми його називали „вільного зброду").

Протилежне Київському Вільному Козацтву, що було складене з ріжних елементів, Катеринославське Козацтво було зорганізоване з солідного, ідейно-національного робітництва, що тримало себе з великою честю, як в бою, так і у відношенню до полонених, чи цивільного населення. Воно не дозволяло собі ні пияства, ні грабіжництва, ні инших ексцесів. Словом це козацтво уявляло собою прекрасно зорганізовану ідейну робітничу бойову дружину на зразок тих, що були в старі часи боротьби з царатом. На чолі його стояв старий партійний робітник, український соціял-демократ Катеринославець Горобець, людина сильної волі й енерґії, та повної протилежности до свого моральним якостям М. Ковенкові.

Перенявши охорону нас, п. Горобець заявив, що він вважає своїм обовязком охоронити нас від можливих ексцесів зі сторони ковенківського козацтва. Взагалі, не тільки він, але й його козацтво обурювалося фактом нашого арешту, який вони вважали безпідставним. Не можна-ж рахувати за підставу особистих розрахунків, ним лише й могли, на їх думку, керуватися ініціятори арешту. Особливо всі вони були обурені порушенням принципу недоторканости депутатів взагалі, а зокрема їх депутата до Російських Установчих Зборів С. Бачинського. Не знаю, як сталося, що Катеринославці опинились в охороні у нас, але у всякому разі можна з певністю сказати, що лише це врятувало нас від дикої розправи ковенківців.

* * *

Большевицька канонада по Києві иноді доходила до такої інтензивности, що ми на протязі години нараховували до двох сотень шрапнельних розривів. Майже безперестанно, то з одного, то з другого боку сипалися в наш двір, барабанили по даху, стінах, по рямах вікон шрапнелі кулі й скалки від стаканів. Нарешті одноманітність нашого становища, одноманітність згуків розриваючихся шрапнелів, їх виття і ляцання тут, при повній нашій бездіяльности, немовби в клітці, робились досить тяжкими, непримиримими, а час тягнувся безконечно довго.

Щоби хоч трохи порушить одноманітність часу, забути дійсність, що в часи напруженої боротьби за святі для тебе ідеї ти сидиш зі звязаними руками немов то злочинець, ми під акомпаніямент пянина співали політично-національні пісні й найбільше, найчастіще „Не пора, не пора"!

Якоюсь дивною луною відбивалась ця пісня в моїй душі. Знову я відчував себе немовби в умовах старого дореволюційного жандармського жаху, коли не раз ця пісня вирвалась з грудей нас, українських громадян, як протест, заспокоюючи душу, протягом тої страшної темної ночі, що тяжіла над нашим національним життям, після короткого просвітку 1905—1906 років.

Не знаю чому, але ця пісня нагадувала в мому сучасному становищу повну аналоґію з тим, як в революції 1905—1906 року мені не раз доводилося попадатись, як активному співучастникові матроської революційної боротьби до рук відомих одеських чорносотенних боївок „желтоpубашечников".

Чомусь всі Ковенки, Кравченки, Андрусі та ин. мені здавалися повставшими з гробів одеськими чорносотенними „хуліганами", ріжними „Єрмаками", „Громобоями"*) і т. д.

Дійсно так було багато спільного в їх поведінці, методах боротьби, гаслах, що передімною ясно повстала картина, типова для боєвих орґанізацій „Союза Русских Людей" блаженної памяти 1905-6 років. Ріжниця була, що тут вони прикрашені в український національний кольор, та що там патроном їх була людина з такою маркою „чорносотенця" як вони самі, граф Ковновіцин, а тут людина, що іменує себе соц.-демократом, М. Порш. Навіть і тут зберігся цілком постійний фальш цієї людини, постійна його подвійність і подвійна демаґогічна гра.

Тут мушу оговоритися, що я все маю на цілі лише так зване „Київське Вільне Козацтво", орґанізоване наперстянком М. Порша М. Ковенком. Як протилежне йому я приводжу „Катеринославське Вільне Козацтво" на чолі з Горобцем.

Катеринославське козацтво складалось, як я вже говорив, з свідомого соціяльно й національно робітництва. Тому воно уявляло собою й більше понижну бойову силу й методи його боротьби відповідали високим принципам боротьби за національне й соціяльне визволення. До чистого діла катеринославці приходили з чистими руками чого не можна сказати про ковенківців. Звичайно й серед ковенковців теж були щирі патріоти, гарячі, віддані та ідейні борці, але й немало губились серед тих, що творили описане мною обличча київського козацтва.

На ґрунті такої відмінности цих двох козацтв між ними з першої-ж зустрічі дійшло до конфлікту, який мігби закінчитись ліквідацією Катеринославців ковенковцями, коли не було тоді страшної напруженої боротьби із зовнішним ворогом.

Як яскравий вияв цього конфлікту наведу такий інцидент: М. Ковенко, в приступі своєї звичайної нестями, хотів застрілити отамана катеринославського козацтва Горобця, який протестував іменем свого козацтва проти метод боротьби самого М. Ковенка й поведінки його козаків. М. Ковенко осатанів. Підвів свого револьвера проти Горобця, а той залишився стояти проти нього спокійним, лише з натиском промовив: „Так приставляли мені до лоба револьвера не раз царські жандарми. Що-ж, може ти виконаєш їх погрози". Ковенко стримався.

(Дальше буде).

*) Псевдоніми чорносотенних громадян.

* * *

— Ах, як би я вже хотіла вмерти! — кричить у сварці жінка до чоловіка.

— Я також! — каже чоловік.

— Коли так, то я відкликую моє бажання! — каже жінка.

З УКРАЇНСЬКОГО ЖИТТЯ В АМЕРИЦІ.

СКРЕНТОН, ПА.

Закукурічені преподобниці і оборонці Польщі.

Як вже було в „Свободі" подано, відбулося в нас віче з протестом проти польського засуду наших борців Атаманчука і Вербицького. Вправді в нас вже було одно таке віче, що його скликувала організація, що зве себе Обороною України, але що на тім вічу була дуже мала горстка людей, тож ухвалено в нас відбути ще одно віче. Кождий признасть, що в тім нема нічого злого, коли до протесту проти Польщі хочемо втягнути як найширші маси нашого народу, коли хочемо, щоб як найбільше людей почуло про польські насильства. І от таке друге віче в нас відбулося і хоч падав дощ і погода не сприяла, нарід зійшовся і все було в порядку.

На те віче прийшов рівнож і співробітник „Народної Волі" п. А. Батюк, член тої Оборони України, що вона десь тут між нами істнує. Пан Батюк хотів попцсатися і заслужитися перед своїми хлібодавцями і зголосився на вічу до слова, щоби щось людям „пояснити", бо бесідники говорили неясно. Присутні, а особливо українські жінки не хотіли допустити п. Батюка до слова, бо казали, що вже досить наслухалися мудрощів оборонців до Григорієва включно та що нецікаві слухати ще раз п. Батюка. Бо щож п. Батюк може сказати нового? А до того це було віче для протесту проти Польщі, а не за церковну справу, ні за оборону еп. Богачевського, ні за оборону рутенського скрентонського священика, значить: нема чого п. Батюкови говорити, бо йому тільки о таку оборону ходить. Миж тут у Скрентоні, центрі Оборони України, знаємо найкраще, що та Оборона боронить тепер Польщі, а не України, що вона всією силою обороняє конкордатників і рутенських прислужників, що не допускає, щоби українські робітники відобрали свою кервавицю і стали самі власником свого власного майна. От тому скрентонські жінки були проти того, щоби говорив п. Батюк, бо знали, що він своєю мовою як оборонець тільки попсує те враження, яке викликали своїми бесідами попередні бесідники, а то др. Клодницький і ред. Шустакевич. Жінки хотіли, щоби нарід розійшовся піднесений на дусі і в ненависти до польського наїздника, а не розбитий і упавший на дусі. Як би віче було скликане в обороні рутенсько-попівської справи, чи конкордату, то тоді п. Батюк міг би бути бесідником, бо не булоб тоді кому таких справ обороняти. А при протестах проти наїздників нашої землі нам оборонців і п. Батюка не треба, бо вони вже перевели одну злуку з Москалями через свого Шаповала і Григорієва, а тепер ослаблюють протипольський фронт через оборону рутенської політики еп. Богачевського.

П. Батюк розписався в „Народній Волі" про те віче, зробивши себе малощо не героєм. Та вилетіти з вічевої галі це ніяке геройство. За таке геройство нема чого лаяти українських жінок і нема чого українських робітниць називати в робітничій газеті „закукуріченими преподобницями", бо ті преподобниці виганяли п. Батюка за те, щоби не розбивав робітничої солідарности, коли робітник хоче добитися своїх прав у церкві та щоби не мішав церковної справи з протестом проти Польщі і не ослабляв того протесту перед чужими. П. Батюк може допомагати Польщі на вічу Оборони України, а не на вічу свідомих українських робітників.

Анна Урманець.

З УКРАЇНСЬКОГО ЖИТТЯ В АМЕРИЦІ

ФИЛАДЕЛФІЯ, ПА.

Підготовка до державного свята.

На зборах делегатів із 18 українських товариств і брацтв, для 30. серпня, рішено поширювати думку „**Листопадове Свято спільними силами всіх филаделфійських Українців**" та вишколювати головно хор, в якому повинні взяти участь всі співучі сили із поодиноких товариств.

Вже в середу 12. вересня на галі 717 Норт Франклін Стр. (Січовий Дім) відбудеться проба спільного хору, на яку запрошується всіх співаків, які хотять причинитися до звеличання свята першого листопада.

Окр. Січова Рада.

—o—

НЮ БРИТЕН, КОНН.

Як ми боролися за правду і свої права і чим ми побідили.

Що наша громада свідома і добре зорганізована, пізнати хоч по тім: Маємо в себе гарний Народний Дім вартости $120,000, маємо прекрасну галю на представлення, взірцеву українську школу з добрим учителем, маємо своїх скавтів-хлопців і дівчат, гарний хор і драматичний кружок. Не диво, що така свідома громада захотіла ще бути і господарем над своїм церковним майном. Бож і це майно людське, громадське. А до того наші люде вже настільки свідомі, що розуміють, що це значить в часах польсько-римських конкордатів бути власником церковного майна. Вони знають, що тільки тоді можна себе забезпечити перед польськими впливами в нашій церкві, коли та церква буде в контролі загалу, коли тої церкви не буде можна вжити для такої політичної пропаганди, що приносить нашому народови ярмо, що продовжує неволю, а спинює наше визволення.

Боролася наша громада о свої права в церкві власними силами, навіть тоді, коли нас покинув наш священик і пішов на інше місце. Не міг захитати громади і висланник еп. Богачевського о. Маньоський. Його громада навіть не приняла, а рішилась обходитися без священика. І подала справу до суду, вибравши до ведення процесу нашого патріотичного громадянина Никифора Настина. Він то враз з церковними урядниками боронив чести нашої громади, яку представлено як большевицьку. Предсідатель гром. Настин станув перед судом і подав причини, чому нарід хоче мати церковне майно у своїй контролі. Він заявив, що наш нарід не має довіря до еп. Богачевського, бо його наслано в порозумінню з польським президентом, а не в порозумінню з українськими вірними. Гром. Настин змалював цілу нашу боротьбу з Польщею, згадуючи про нищення українських шкіл, просвітних, гуманітарних і гімнастичних товариств та замикання церков. Згадав і про смертні засуди, заявляючи, що український нарід в краю і тут в Злучених Державах настроєний дуже ворожо проти польського окупанта і тому так боронить своєї церкви, бо Польща вживає церкви до своєї державної політики, а на шого поневолення. Гром. Настин підніс, що еп. Богачевський не хоче того розуміти і викликує замішаннє серед американських горожан українського походження, бо уживає церкви до розбиття і ненависти, а не до обєднання. Українці в Америці толерантні і хочуть поводитися супроти своїх братів і чужих, хочби вони були іншої від них віри, культурно і з любовю. Бо коли американський нарід пізнає Українців як людей культурних, тоді скорше подасть нам поміч в нашій боротьбі о визволення.

Українці з Ню Бритен хочуть мати право розпоряджатися тим майном, яке вони самі зложили і думають, що поступають згідно і в дусі з американською конституцією. Так говорив гром. Настин.

Суд признав слушність громаді. Адвокат Гонгсфорд прибув на мітинг і передав громаді дід та поґратулював нашим громадянам за їх мужну поставу в боротьбі за своє право.

Місцеві газети писали довгий час про ту боротьбу і ще ніколи не було в них стільки згадки про українську справу і нашу боротьбу з Польщею як тепер, коли ми вели боротьбу за контролю над нашим церковним майном.

Тепер наша громада рада, що досягнула свого, бо має спокій і задоволення.

Іван Синцьо, секр. парох.

Др. В. Клодницький.

ІСТОРИЧНИЙ РОЗВІЙ ДЕРЖАВНОЇ ДУМКИ

(Передрук заборонений).

(11)

(Продовженнє).

Полібій наводить історичний примір на такий мішаний державний устрій, а іменно: старогрецький устрій спартанської держави — на основі законодавства Лікурґа. (Лікурґ мав жити десь в IX. віці перед Христом і він мав бути творцем спартанської конституції. Конституція Спарти була дійсно мішаною, бо мала в собі елемент монархістичний, демократичний і аристократичний. На чолі спартанської держави стояли два королі. Вони були головними вождами в армії, найвисшими суддями і найвисшими архиереями. У війні їх влада була необмеженою. В часі мира власть їх була ограниченою, бо підчас мира вони управляли державою разом із 28 членами ради (ґерузія). Члени ради, це вибрані народом понад 60-літні мужі (по нинішному досмертні сенатори.). — Королям вибирав нарід найвисших адміністраційних урядників (ефорів), міністрів. Їх було 5. Найвисшою законодатною властю в Спарті були народні збори, які принимали або відкидали законопроєкти, вироблені сенатом (ґерузією).

Полібій, розсліджуючи устрій римської імперії, бачив, що і в її устрою є бажані 3 елементи, — монархістичний, аристократичний і демократичний (консулят, сенат і народні збори). На думку Полібія римська великанська державаімперія лише тому була такою могучою, що мала „найліпший" в світі устрій.

(На думку визначного професора політичних наук на Пенсильванійському університеті **Dr. Ballagh**-а і сьогоднішна Америка (Злучені Держави) має якраз мішану форму держави і тому вона є такою сильною державою, подібною до римської імперії з часів Полібія).

Римське державознавство.

Римляне придбали на полі державовідання не богато. Полишені твори римськими державознавцями є не дуже оригінальні. Навпаки, на політичній римській літературі видно незатертий вплив грецького духа.

Політична література Римлян має на собі тавро-пятно Плятона, стоїків, скептиків та епікурейців.

Великим речником епікурейців був у Римі письменник і фільософ Люкреций (Lucretius). Нас повинен зацікавити головно його один віршований твір, фільософічного змісту п. з. „De natura rerum" — („Суть політичних явищ"), в якомі обговорює Люкрецій і державу. Люкрецій доказує, що держава повстала на підставі суспільного договору (Gesellschaftsvertrag). Він іменно говорить, що в первісних часах жили люди в дикому стані і поборювали себе взаїмно. У первісних людий не було ніякого суспільного нахилу, соціяльної, інклінації. (Це противне поглядам Аристотеля, який доказував, що людина є еством соціяльним, товариським, стремлячим до орґанізованости і до чоловіколюбства).

Первісна людина, живучи у вічній війні зі всіми своїми співжителями, йшла виключно за своїм еґоїстичним гоном. Тай стан війни, „bellum omnium countra omnes" (війна всіх проти всіх), не давав людині супокою, ні можности розвитку. Первісна людина своїм інстинктом відчула, що треба вчитися уступчивости (людина людині) а вкінці згоди. Після того, як в первісних людий виплекались ті прикмети, уступчивість і згідливість, доперва тоді настав між людьми супокій. Після цього, ради добра спільних інтересів, приходить між людьми до соціяльного договору і до державного звязку.

З моментом заключення суспільного договору, **людина виростає із дикого стану і зачинає добу цивілізованої людини.**

Держава, по думці Люкреція, є настільки потрібна, щоб лище берегти порядку і хоронити життя та майно людий.

Того рода фільософію проповідував пізнійше Thomas Hobbes (1588—1679) в Англії.

Марко Туллій Ціцерон.

(Marcus Tullius Cicero).

Цей римський фільософ і державознавець виступає також як реальний політик на арену державного життя около 70-го року до Христа.

Ціцерон написав у свойому житті дуже богато творів на ріжні теми. Нас будуть цікавити його слідуючі твори: 1) **„De republica"** („Про державу"), 2) **„De legibus"** („Закони") і 3) **„De officiis"** („Завдання громадянина").

Вже самі заголовки, наведених творів, нагадують нам аналоґічні твори грецького писателя Плятона — („Грецька держава Атенців", „Закони" і „Державний муж"). І справді, Ціцерон у своїй державницькій „фільософії" є в багатьох місцях мало оригінальний. Він неначе популяризує державницьку мудрість Плятона, подекуди стоїків та Аристотеля. Правда, Ціцеронове державовідання є глибоке, передумане і відповідаюче духові свойого часу. Ціцерон пишучи свої твори, має все на увазі римське законодавство й устрій римської імперії. Окрім того Ціцерон освітлює державу, яко таку, **із історичної перспективи.**

Світогляд Ціцерона широкий. Він признає „Ius naturale" — право природне — (боже і людське) і „Ius positivum" (право сотворене людьми для людий), себто позитивне право.

Природне право на думку Ціцерона є досконале і найсправедливійше і тому то завданням держави є здійснити, приноровити це право між людьми. Вслід за цим Ціцерон признає засади справедливости вже на підставі права природи („юс натурале").

Ціцерон іменно доказує, що незалежно від сотвореного людьми права істнувати мусить — справедливість.

Ціцеронова держава.

Держава в розумінню Ціцерона не є одинокою і найвисшою орґанізацією людий. Звязок людей має ріжні орґанізаційні (спільницькі) види.

1) Першою спільнотою людини є родина.

2) Другою орґанізаційною цілістю є держава.

3) Третою орґанізаційною цілістю є **національний звязок.** Тут треба пояснити, що творить по думці Ціцерона національний звязок. **Національний звязок, на думку Ціцерона, творить спільність одної мови й одної культури.** Тут Ціцерон мав на думці Греків, котрі мимо того, що в час Ціцерона вже були розбиті римською імперією, котрі мимо того, що були розігнані і позабирані як закладники із своєї батьківщини і т. п., **творили ще сильну спільноту.** Джерелом життя такої національної орґанізаційної спільности була мова і культура.

Того рода думку про націоналістичну цілість (помимо затрати своєї держави) ми стрічаємо пораз перший в історії. Тут Ціцерон показав себе дуже глибоким мислителем, а головно тому, що він справедливо відчув, **що національне почування єдности в розвиненого народа, народа зі своєю мовою, є сильнійше, висше, ніж фізична сила держави-окупанта.**

4) Четвертою орґанізаційною цілістю є ціле людство. Ціцерон, оцінюючи людство як цілість, відчував, що **людство повинно жити теж після певних норм, які малиб відповідати нинішному міжнародному праву.** („Ius gentium" не відповідало сьогоднішньому — „міжнародне право" (international law).

5) Пятим звязком людини, це звязок, такби сказати, релігійний. Ця конклюзія Ціцерона базується на грецькій фільософії. (Світом, космос, править розум, нус, людина звязана з тим „космічним нус" і т. п.).

(Далі буде).

КАТАЛЬОҐ КНИГАРНІ „СВОБОДА“

83 Grand Street. JERSEY CITY. N. J.

КНИЖКИ РІЖНОГО ЗМІСТУ.

(Твори зазначені звіздкою (*) є друковані в Америці, згладно в Канаді; твори зазначені хрестиком (†) вийшли друком у старім краю; твори без жадних знаків є видані „Свободою“).

† Абатеса ді Кастро, оповідання, Стендаль, пер. С. Пащенко ... 40
• Абу Касимові капці, арабська казка І. Франка ...
† Амалюнга або дочка дебрів, оповідання з часів боїв між Европейцями в Індіянами ... 20
Американські трости. — Ковбок (казка). — Еміґранти. — Дні нашої слави і недолі ... 15
† Андріян і Антіной, роман, Г. Еберс, перекл. М. Троцький, два томи ... 95
† Аритметичні правила А. Чепіґи (переробка В. Верниволі) ... 20
† Байки Езопа для української молодіжи, переповів Л. Селянський, з 4 ілюстраціями, брош. 20, опр. ... 30
† Байки Івана А. Крилова в переспівах і наслідуваннях Богдана Лепкого, з портретом автора, передмовою Б. Л. й ілюстраціями ... 20
† Байки Івана де-ля Фонтена, переклав Л. Селянський, брош. ... 20
† Байки Леоніда Глібова, з портретом автора, передмовою Б. Л. й ілюстраціями ... 20
• Байки небилиці ... 10
• Батьківщина й інші оповідання, Ів. Франка 25
• Библійни повъсти изъ старого и нового Завъта (съ образками), написани священникомъ О. Л., опр. ... 1.50
† Біблія, святе письмо старого і нового завіту новою русько-українською, переклад П. О. Куліша, І. С. Левицького і д-ра І. Пулюя, в полот. оправі ... 3.00
† Біля машини, оповідання В. Винниченка ... 10
• Блискавиці, суспільна студія і Жовнірські оповідання. Мих. Яцкова ... 50
† Бо війна війною, збірка нарисів Василя Софронова ... 10
Богдан Хмельницький в Галичині (2 ілюстрації). — Письмо (6 ілюстрацій). — Фляшка горівки. — Не в добрий час (4 ілюстрації). — Дні нашої слави і недолі ... 15
• Боги жаждуть крови, нап. Анатоль Франс, з французької мови переклав О. Пашук ... 75
• Борба світів В. Велса ... 40
• Боротьба о сонце ... 5
• Борці за правду, повість А. Кащенка ... 50
† Борці за правду, історичне оповідання А. Кащенка, видання 4-те ... 45
• Борба Українського Народу за волю і незалежність. Огляд подій за рр. 1918, 1919 і 1920, і як будувалась Українська Держава. Написав Д. Долинський ... 1.00

† Брати Моуглі, оповідання з життя дитини між звірами, Р. Кіплінга (переклав Ю. Сірий) ... [illegible]
• Буквар для дітий першого року науки (Народна Школа, перша часть), опр. ... 30
• Буквар Дя. Андрейка ... 50
• Варвара Убрик, опов. з життя в монастирах 40
• Варіят з 1906 року. — 2. Вірші. — 3. Між бурливими филями, драма на 4 дії, В. В. Бабієнка 35
† Василько Ростиславич, історична повість з XI віку в 2-ох томах Володимира Бирчака ... 1.00
Весела бандура, повний збірник веселих і жартівливих пісень і приспівів до музичних інструментів і танців ... 50
Весела книжочка, з 17 образками. Гумористично-сатиричний збірник для сумних людий 35
• Ветеринар, або як лічити і плекати домашні звірята, зібрав і перевів після українських і англійських видавництв М. М. Белегай, з ілюстраціями ... 60
• Вечері на хуторі біля Диканьки, повістки Миколи Гоголя ... 15
† Вибір поезій, О. Федьковича ... 10
• Віддячився, оповідання з козацької давнини, А. Чайковського ... 1.00
† Відмолодження, після д-ра А. Штайнаха написав Петро Франко, з образками ... 10
† Відродження, роман Льва Толстоя, переклав Василь Сімович, з портретом автора і з передмовою перекладчика. Друге, виправлене, з текстовою реставрацією Б. Боднарського зрівняне видання. Три частини в двох томах. Брош. 2.25, опр. ... 2.75
† Від себе не втечеш, оповідання Марка Вовчка 20
Вільний чоловік і инші оповідання, Ст. Костіва 40
Вічевий співаник ... 5
• Вічний Жид ... 10
† Вибір творів, Яцків Щоголів ... 25
† В затінку й на сонци та инші оповідання, нап. Юрій Кміт, брош. 35, опр. ... 50
• В неділю рано зілле копала, оповідання О. Кобилянської ... 75
Вода в природі. — Умірковании та щирий, В. Винниченка. — Заграй. — Останки „Фортуни“. — Дні нашої слави і недолі ... 20
† Вступ до метафізики, нап. Анрі Берґзон, пер. Евген Яворовський ... 35
† В пяті роковини смерти Івана Франка ... 10
† В 60-ті роковини смерти Т. Шевченка ... 10
• В тумані, оповідання, Л. Андреева ... 20
† Всесвітна Історія, в 3-ох томах, Чайковського 3.25
† Всесильний доляр, оповідання А. Хомика, пер. Н. Суровцова ... 45
† Гайдамаки Тараса Шевченка, видання ілюстроване артистом А. Г. Сластьоною, велика настільна книга (13x17 цалів), в карт. оправі 3.50, в полот. оправі 5.00, в люкс. оправі ... 6.00
† Гайдамаки Т. Шевченка ... 50
• Галицькі анекдоти, гумористичні оповідання, Мст. Руся ... 10
† Галичина в життю України др. М. Лозинського ... 25
• Галка смерти. Свобідно за Марк Твейном переклав В. Держирука ... 5
• Гарна історія о терпеливій Олені, донці Антонія, турецького цісаря з Константинополя .. 20

Гаси огонь, поки не розгорівся й инші оповідання ... 20
• Герой капіталу Антона Сінклера (переклала Н. Романович) ... 30
Гетьман Мазепа. Дуже поучаюча книжка з ілюстраціями ... 25
• Гіпнотизм і суґестія в 2-ох частях ... 40
† Голод, оповідання, В. Винниченка ... 5
† Голод на Україні, з 39 образками й діграмами, І. Герасимович ... 50
† Гордий цар, Про царенка Івана та чортову дочку, українські народні казки (зі збірника І. Рудченка), з 5-ма малюнками Ю. Магалевського ... 20
† Гостинці, збірка фейлетонів, Миколи Синежупанця ... 25
† Граматика української мови для самонавчання та в допомогу шкільній науці. Друге видання з одмінами й додатками. Написав др. Василь Сімович. Брош. 3.25, в полот. оправі 3.75
† Грішники, роман-хроніка, О. Я. Кониського 80
• Гумор і сатира ... 25
† Гуморески, нап. А. Аверченко, пер. з російського, брош. ... 20
Гуцули й Гуцульщина Г. Хоткевича ... 25
Геновефа, оповідання про княжну невинно засуджену на смерть ... 30
† Геновефа, оповідання для народу, переповів Антін Яворівський, з численними образками 35
† Голем, оповідання, Г. Майрінка (переклав В. Левицький). Брошур. 1.25, в оправі ... 1.50
• Дарвінізм Еміля Ферріера (переклад з франц.) 80
Два брати (з байок) Братів Ґріммів ... 15
• Два мужі — одна жінка, оповідання Е. Золі (переклав Ом. Ревюк) ... 20
• Дві могилі, оповідання з сибірського життя І. Королевського ... 10
• Дві старорускі повісти про св. О. Николая, нап. др. В. Щурат, з 3-ма ілюстраціями ... 10
• Девять братів і десята сестриця Галя, Марка Вовчка ... 20
† Девять братів і десята сестриця Галя, оповідання Марка Вовчка ... 20
Де любов, там і Бог, оповідання, гр. Л. Толстоя (переклав Ю. Сірий) ... 15
† Дещо про гроші ... 10
• Діявольська справа, або Як ксьондз Шмідт замордував Анну Авмілер ... 25
• Для домашнього огнища, повість, І. Франка 85
† Дорош, Гаркуша і инші оповідання. Олекса Стороженко ... 45
• Доля України, вірші, Дм. Штогрина ... 35
• Домашна кухня, або як варити і печи, Леонтини Лучаківської, в оправі ... 1.00
• Домашний лікар, М. М. Белегая ... 75
† Достойно есть, збірка в Шевченкові роковини 15
† Думки Тараса Шевченка ... 20
Дяк, оповідання, Марка Вовчка ... 20
† Дужим помахом крил, роман А. Крушельницького. Перший том 45 цнт., перший том друга частина 45 цнт., другий том перша частина 50 цнт., другий том друга частина 50 цнт. Всі чотири книжки ... 1.90
• Еволюція в образках, Д. Гирда ... 1.25
• Евстахій, повість з перших віків християнства, Христофа фон Шміда ... 30
† Електричність, Н. Р. Кемпбела ... 35
† Енеїда. Твори І. Котляревського ... 45
• Есперанто, український підручник міжнародної мови ... 40
• Єзуїтська преподобниця, історичне оповідання, Ор. Левицького ... 25

• Елисавета, мучениця на царськім престолі, з німецького переклав М. П. Б. Ясенівський 60
† Жах. Збірка оповідань. Бандурист ... 10
† Життя і відносини на Радянській Україні, І. Герасимович ... 20
• Жителі Марса, Вол. Гериновича ... 10
Життє, зарібки, організації і т. п. в Злучених Державах ... 15
Жінка і її значіння в суспільнім життю. — Сільський хірург (3 ілюстрації). — Смерть отамана. — Дурень. — Дні нашої слави і недолі ... 15
Жовнір; Оферма, оповідання з військ. життя 10
† Завдання нової школи, нап. др. Густав Вінекен 10
За вольности України Яр. Весоловського ... 5
† Залісе, повість Осипа Маковея, друге справлене видання, брош. ... 1.00
† Замітки про сільське господарство Вол. Нікольського ... 35
† Записна книжка, оповідання, В. Винниченка 5
• Запорожська слава, історичне оповідання, А. Кащенка ... 50
† Запорожці, казка Івана Нечуя Левицького ... 20
• За рідний край, оповідання з часів Хмельниччини, Н. Бурлаки ... 30
За сестрою, оповідання з козацької старини, Андр. Чайковського ... 35
† Захар Беркут, образ громадського життя Карпатської Руси в XIII. віці, повість Івана Франка, опр. ... 1.50
† Збірка „Вільного Слова“ за перший рік видання в полоні 1916 року ... 10
• Збірка оповідань для української молодіжи .. 40
Збірка повісток ... 10
† Збірник народних пісень і дум, брош. 50, опр. 65
† З вершин і низин, збірник поетичних творів Івана Франка. В долатку „Зівяле листя“ й „Великі роковини“. У біографічнім нарисі Івана Франка (нап. Василь Верниволя) з 14 ілюстрацій, в оправі ... 3.40
† Звідки взялися і що значать назви „Русь“ і „Україна“, др. Л. Цегельського ... 80
† З Дніпра на Дунай, оповідання для юнацтва з часів скасування Запорожської Січі, А. Кащенка, видання 3-те ... 40
† Земля, повість Ольги Кобилянської, опр. ... 2.00
З життя первісного чоловіка, про життя первісних і сучасних дикунів ... 85
† З журбою радість обнялась, збірка віршів, О. Олеся ... 60
† З культурного життя України, нап. др. Зенон Кузеля ... 10
† Зматання, оповідання, А. Крушельницького ... 90
† З минулого, від гетьмана до Директорії. Віктор Андрієвський, опр. ... 1.50
† З минулого (1917 рік на Полтавщині). Віктор Грушевського, в оправі ... 3.25
Знання життя, др. С. Демидчука ... 30
† Знак чотирох, детективний роман, нап. Конан Дойл ... 75
† Зоольоґія для вищих початкових шкіл та гімназій з багатьома малюнками та барвними табличками, нап. др. Іван Раковський, брош. 50 опр. ... 75
• З ласки родини, повість в 3-ох частях, др. А. Чайковського ... 1.50
З років війни, сатиричні ілюстрації з европейської війни, оповідання і инше про старий край і Америку ... 30

• З фільософії позитивізму, нап. др. А. Крістензен, пер. Мих. Лозинський ... 65
• Іван Дурак та инші оповідання, гр. Л. Толстоя .. 25
• Іван Франко, біографічно-літературний нарис 20
• Із зелічого царства, перша сотня найкращих казок. Зібрав В. Держирука ... 20
Ілюстрована збірка. Вуси (3 ілюстрації).—Катерина (3 ілюстрації). — Нін і Семіраміда (2 ілюстрації). — Лист турецького султана запорожським козакам. — Відповідь запорожських козаків турецькому султанови (1 ілюстрація). — Алькоголізм і діти ... 20
• Ілюстрована історія України в 2-ох томах, М. Андрієвський, брош. ... 50
• Ілюстрована свята інквізиція, страшна смерть за віру в Бога ... 50
• Ілюстроване українське письменство в життеписах, др. М. Пачовського ... 35
• Індустріяльний юніонізм Даниїла де Леон і Промова В. Дебса ... 25
† Інститутка, оповідання Марка Вовчка ... 20
† Історія України, найновіше видання, Микола Аркас, опр. ... 50
† Історія України, 1-ий том. Княжий вік, Литовсько-польський вік. В. Будзиновський ... 50
• Історія боротьби віри з наукою Дж. Дрепера (переклав з англійського М. Павлик) ... 1.50
† Історія Греції та Риму для школи й самонауки, з 46 малюнками й 3 картами, написав М. О. Ковалевський ... 65
Історія заложення Злучених Держав Північної Америки. — Самсон. — До тих, що сміються з пяної людини. — Як Сніжка щось по ночи водвав і що то було? (1 ілюстрація). — Бог на землі (індійська казка). — Свати. — Дні нашої слави і недолі ... 15
• Історія Московщини до Петра Великого ... 40
• Історія о золотокрилім лицарю ... 10
• Історія про гарну Магельону, оповідання з давних часів, і Про злодія у селі Гаківниці, оповідання, П. Куліша ... 25
• Історія про Луця Заливайка, Ів. Наумовича ... 30
• Історія про сироту Івася ... 20
• Історія України-Руси, з образками, нап. Олександер Барвінський, з додатком ґеографії українських земель ... 40
† Казки Ґауфа, опр. ... 75
† Казки братів Ґріммів, з переднім словом, портретом автора і малюнками в тексті ... 20
† Казки братів Ґрімм в чотирох томах з 180 малюнками, том 1. ... 60
† Казки Вільгельма Гауффа, з 86-ма малюнками, частина перша (шість казок) ... 60
† Казки Вільгельма Гауффа, з 82-ма малюнками, частина друга (пять казок) ... 60
Казки про Циганів ... 10
† Казки Бехштайна, ч. 1 ... 50
† Казки Бехштайна, ч. 2 ... 50
† Кайдашева сімя, повість Івана Нечуя Левицького, з портретом автора і з передмовою Василя Верниволі, опр. ... 1.50
• Каменярі, журнал студентського кружка за рік 1919 ... 1.00

"SVOBODA"

83 Grand Street, Jersey City, N. J.

ЯК МИ ПОМАГАЄМО СТАРОМУ КРАЄВИ.

ФИЛАДЕЛФІЯ, ПА.

На Рідну Школу.

На руки делеґата „Рідної Школи“ Льва Ясінчука зложили на допомогу Рідній Школі в краю: Оля Грицеівна, учениця 6. кляси, $25, а Йосиф Шеремета, 5-літний син Дмитра (реставратора), $5. Честь Родичам, що ховають свої діточки в любові і прихильности до рідного народу і його великих змагань.

Делеґатура „Рідної Школи“.

—o—

ЕЛИЗАБЕТ, Н. ДЖ.

$318.95 на допомогу Лемківщині.

Комітет Допомоги Лемківщини переслав до Обєднання $318.95, які призначив на такі цілі: по $100 на бурси в Сяноку і Новім Санчи, а $100 на Народний Дім в Сяноку. Решта, що остало, має бути залишене в фонді Лемківщини.

—o—

ДЖОЛІЄТ, ІЛЛ.

На ріжні народні цілі.

Пересилаю через Обєднання $50, які зложили слідуючі:

Гром. Михайло Болехівський по $2 на Рідну Школу, фонд Атаманчука і Вербицького, політичних вязнів в Коломиї, а на журнал „Світ“ $4, на інвалідів $1. Гром. Осип Кочан по $5 для „Просвіти“, на Національний Музей і на журнал „Світ“. Гром. Михайло Солтис $15 на Національний Музей, а $4 на „Світ“. Гром. Никола Ткачук $4 на журнал „Світ“, а Юрій Лукеник $1 на Рідну Школу.

Осип Кочан.

—o—

ОБУРН, Н. Й.

З забави на Рідну Школу.

Підчас товариської забави Товариства Запорожська Січ, від. 283 У. Н. Союза, згадав о. Строцький за рідний край, а громадянки Марія Вільчинська і Марія Намісняк перейшлися з капелюхами і зібрали $18.50. Захарій Курочка жертвував $1. Разом зібрано $19.50 і вислано до Обєднання з призначенням на Рідну Школу.

С. Цюпило, рек. секр.

—o—

АМСТЕРДАМ, Н. Й.

З пікніку на політичних вязнів.

Братство св. Николая переслало $7.90 з доходу з пікніку до Обєднання і призначило на допомогу політичним вязням.

Н. Косован, секр.

—o—

ВІЛІНҐ, В. ВА.

Жінки для сиріт у краю.

На братськім мітінгу зложили для сиріт у краю на руки секретарки слідуючі по $1: Бліц Катерина, Чайковська Катерина; по 50 ц.: Вітенко Марія, Зень Марія, Тихоневич Анна, Проць Марія, Солецька Агафія, Федчак Анна, Цюпійська Анастазія, Шелева Анна. Разом зібрано $6 і вислано до Обєднання.

Анна Шелева, секр.

—o—

ГЕРКІМЕР, Н. Й.

З весілля на інвалідів.

На весіллю гром. Романа М. Дмитрова і Марії Ірха зібрано $6.50 і вислано до Обєднання з призначенням для інвалідів у краю.

—o—

СКРЕНТОН, ПА.

На оборону невинно засуджених.

З протестаційного віча, яке відбулося в Скрентоні, остало по оплаченню видатків $30, які вислано до Обєднання з призначенням на оборону невинно засуджених Атаманчука і Вербицького.

Д. Яцун.

ВІДОЗВА

ФІЛІЇ Т-ВА ОХОРОНИ ВОЄННИХ МОГИЛ В КОМАРНІ, ГАЛИЧИНА, ДО СВОЇХ ЗЕМЛЯКІВ В АМЕРИЦІ І КАНАДІ.

Земляки!

Десять літ минає від хвилі, як український велитень потряс раменами і прірвав окови, які від століть давили його груди. Десять літ минає, як безмежні українські простори залунали грімко: „Смерть катам і носіям неволі!“

Десять літ уплило як український народ вислав своїх найкращих синів здобувати собі волю. А воля забажала жертв, забажала крови. І забажала уперто. З білих молодечих грудей потекла кров. Забагрились степи могил по всій Україні. І свідками вони живучої сили велитня.

Замало було жертв крови і тифу, якими можна булоби окупити волю народу. Тисячі кращих жертв заповнюють тюрми. — А могили ростуть. І народ Західної України зрозумів вагу його. Вони в нього є тим талізманом, який треба зберігати. І Комарнянщина зрозуміла значіння талізману-могил своїх героїв. І вона будує величавий памятник їм. Але сили її матеріяльні в теперішному часі дуже невеликі. Вона конечно потребує помочі і звертається до Вас, Землякі. Поможіть у великому ділі! Поможіть закріпити в нашому народі вічну память тих, що все, що мали найдороще, зложили на жертвенник вітчини.

Спішіть з жертвами на памятник поляглих за волю в Комарні!

Жертви слати на адресу:

Stefan Krut
Mount Union Pa., Box 141
U. S. A.

Жертви надіслали: С. Круть $10, І. Круть $3, Д. Пасічник $3, Г. Бажиляк, М. Валигора по $2, Д. Якимець, О. Прилуцький, І. Грищів, С. Коропчук по $1, В. Губицький, А. Рибак, Ю. Кухарська по 50 ц.

Жертводавцям щира подяка.

Спис дальщих жертводавців буде оголошений в часописях.

ФІЛІЯ Т-ВА ОХОРОНИ ВОЄННИХ МОГИЛ В КОМАРНІ:

І. Сороківський, голова;
І. Іваськевич, секретар.

В СПРАВІ ОГОЛОШЕНЬ І ФОТОГРАФІЙ ЧЛЕНІВ І ВІДДІЛІВ ДО КАЛЕНДАРЯ У. Н. СОЮЗА НА РІК 1929.

Календар У. Н. Союза, який розходиться у многих тисячах примірників, є найліпшим середником до оголошувань поміж американськими Українцями. Хто має який бизнес, а залежить йому на тім, аби про нього знало як найбільше людий, повинен дати своє оголошенне до календаря У. Н. Союза. Ціни є вельми приступні, зваживши, що наклад буде виносити 20,000 примірників. Ціла сторона 34 кв. цалів, коштує $30.00; половина $15.00; чверть $10.00; осьма часть $5.00; перша і послідна сторона в части оголошень по $35.00. Хто хотівби в своїм оголошенню помістити також і фотоґрафію, чи то свою чи свого бизнесу, мусить прислати з неї готову до друку клішу; коли ні, то поносить кошт виготовлення такої кліші в фотоґрафії, то значить, що його оголошенне буде о стільки дорозше коштувати, скільки виносить кошт виготовлення з фотоґрафії друкарської кліші.

Текст оголошень мусить находитися в редакції по день 15. вересня б. р. Гроші за оголошення належить посилати рівночасно. Оголошення на кредит безуслівно не будуть друкуватися.

Фотоґрафії братств і товариств. Відділи У. Н. Союза, а також кружки співацькі і театральні, школи, банди, які суть при відділах У. Н. Союза (коли який кружок, співацьке товариство і т. п. не єсть при відділі У. Н. Союза, таких після ухвали не буде поміщуватись у календари), хотілиб, аби їх фотоґрафії були поміщені в календари на 1929 рік, зволять їх прислати на адресу „Свободи“ найдальше по день 15. вересня б. р. Рівночасно проситься прислати з фотоґрафією чек або моні-ордер, виписаний на імя „Свободи“ на суму $10.00. Сі гроші ужиється на покриттє коштів виготовлення з фофтоґрафії друкарської кліші. Місце в календари безплатно.

Всі фотоґрафії мусять бути добре опаковані.

Всі письма належить адресувати:

83 Grand St., Jersey City, N. J.
„SVOBODA“

Mr. I. Knowitt — He knows how to get action out of a waiter. — By Thornton Fisher

WE'VE BEEN WAITING A HALF HOUR AN' THAT FELLOW HAS'N EVEN NOTICED US YET!
YES YOU'VE GOT TO SALVE THEIR PALMS TO GET ANY ACTION OUTA THOSE STUPIDS!
THAT'S NOT THE WAY TO—
YOU LEAVE IT TO ME - I KNOW WHAT'LL GET SOME QUICK SERVICE FOR US - A LIL OLD DIME TICKLIN' HIS PALM!
THERE'S A DIME, STUPID - NOW LE'S SEE HOW QUICK YOU CAN WRESTLE SOME FOOD FROM THE CHEF FOR US!
HOW DARE YOU INSULT A GUEST WHO'S WAITING FOR A FRIEND!

ДІТОЧІ ТЕАТРАЛЬНІ КНИЖКИ.

МАЛИЙ ТРАГІК (5 осіб) ... 10 ц.
СЛІДАМИ ТАРАСА (8 осіб) ... 10 ц.
РУСАЛКА ДНІСТРОВА (7 осіб) ... 10 ц.
РІЗДВО МАРУСІ (6 осіб) ... 10 ц.
КОЗАЦЬКІ ДІТИ (8 осіб) ... 10 ц.
ДІТОЧЕ СВЯТО (7 осіб) ... 10 ц.
ЗБИТОЧНИК (4 осіб) ... 10 ц.
ТАРАС ДИТИНА (10 осіб) ... 10 ц.
СОНЯШНИК (9 осіб) ... 10 ц.
КОНИК СТРИБУНЕЦЬ (5 осіб) ... 10 ц.
ЛІСОВА КАЗКА (12 осіб) ... 10 ц.
СУД СВ. НИКОЛАЯ (10 осіб) ... 10 ц.
ВІНОК НА МОГИЛУ ТАРАСА ШЕВЧЕНКА (6 осіб) ... 10 ц.
ВЕЧІР СВ. НИКОЛАЯ (11 осіб) ... 15 ц.

Замовлення і гроші слати до:

„SVOBODA“
83 Grand St., Jersey City, N. J.

ДРІБНІ ОГОЛОШЕННЯ

ПОШУКУЮ сестрі Анни Костик з Кута, пов. Скалат, Галичина, в перше замужна за [illegible], а в друге за Денисом Шевчук, правдоподібно живуть в Детройт, Міш. Хто би про неї знав, або її сама, [illegible], прошу зголоситися на адресу: 207-10

ЙОСИФА ШЕВЧУК,
Warny St., Box 6, Woonsocket, R. I.

ПОТРІБНО ДІВЧАТ до роботи в Ландрі, лишень таких, що вміють сю роботу, а також операторок до сорочок. Голоситися до:

PUBLIC LAUNDRY,
205 Liberty Ave., Jersey City, N. J.
межи Cliff & Lake Sts.
207-12

ПОТРІБНО ФАХОВОГО МУЩИНИ, котрий вміє і розуміє добре праннє в Ландрі (Washer). Голоситися до:

PUBLIC LAUNDRY,
205 Liberty Ave., Jersey City, N. J.
межи Cliff & Lake Sts.
207-12

НА ПРОДАЖ ФАРМА 65 акрів, добрі будинки. Ціна $1,700, готівкою $300.

ФАРМА 80 акрів, рівнина, добрі будинки, коні, корови, машинерія, збір. Ціна $3,200, готівкою $1,000.

ФАРМА 200 акрів, добрі будинки, рівнина, ліс, коні, корови, кури, машинерія, збір, школа при фармі. Ціна $2,800, готівкою $1,200. Голоситися до: 210-4

S. MORANSKI,
BOX 147, BATH, N. Y.

НА ПРОДАЖ гросерня, бучерня і делікатесен стор, дешево, рент дешевий, три мешкальні кімнати зі склепом. Голоситися до: 206,9

J. TANSKY,
436 E. 16th Street, New York City.

НА ПРОДАЖ гараж на домі і другі забудовання а при тім знаменитий інтерес як гросерня і бучерня; інтерес добрий вироблений і при добрій улиці, продам за приступну ціну. Хто жадає мати добрий бизнес і відповідне мешкання, прошу зголоситись на адресу: Joseph Senuk, 220 Union Str., Taylor, Pa. (Phone 242 R.) ... 210-15

НА ПРОДАЖ фарма 82-акрова, доброї рівної і без каміння землі, з чого 18 акрів грубого ліса з пасовиском, першої кляси будинки, дім 9 кімнат, вода, телефон і газове світло, сайло і громозводи, своя річка, 12 штук рогатої худоби, 2 коні, 3 свині і стадо дробу, всілякі машинерія до фарми, 20 тон сіна, 3 акри бараболі, 8 кукурузи, 10 вівса, 5 гречки, великий огород і сад; фарма в самім місті, коло фабрик і колеї. Все за $7,200, вплати $2,500, решта на легкі сплати.

Фарма 19 акрів, з того 5 акрів ліса і пасовиско, добрі будинки, дім 7 кімнат, вода і сад, 2 корови, 1 кінь, 2 свині, стадо курий, машинерія, трок Форда, 2 акри бараболі, 5 вівса, 1 кукурузи, огород і 5 тон сіна, близько міста і фабрик, робота запевнена в фабриці, сусіди українські. Спродається все за $2,500, половина вплати. Голоситися до: PAUL KUTYNSKY, 428 Howe Ave., Passaic, N. J. 205-12

ВЗОРИ канва, нитки до вишивання D. M. C. і стемповані річи. Пишіть по катальоґ до:

UKRAINIAN BAZAR,
170 E. 4th St., New York, N. Y.